

**Financiële jaarstukken 2017
Vastgesteld 21 maart 2018 - w.g.**

INHOUD	Pagina
<i>Verslag van het bestuur</i>	3
<i>Jaarrekening 2017</i>	9
Balans per 31 december 2017	10
Staat van baten en lasten over 2017	12
Toelichting op de jaarrekening 2017	13
I Grondslagen voor het samenstellen van de jaarrekening	13
II Toelichting op de balans	14
III Toelichting op de staat van baten en lasten	17
<u>Overige gegevens</u>	19
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	20
Resultaatbestemming 2017	20
Controleverklaring bij jaarrekening 2017	21

FINANCIËLE JAARSTUKKEN 2017 - VERSLAG VAN HET BESTUUR

Inleiding

Deze financiële jaarstukken bevatten de jaarrekening over 2017 en de daarbij vereiste controleverklaring van de accountant. Daarnaast zal binnen drie maanden ook een inhoudelijk jaarverslag 2017 worden gepubliceerd.

Stem in de Stad is 30 jaar geleden vanuit de gezamenlijke kerken in Haarlem opgericht en is inmiddels uitgegroeid tot een oecumenische, professioneel geleide Haarlemse vrijwilligersorganisatie van behoorlijke omvang.

Stem in de Stad maakt zich hard voor mensen in Haarlem die problemen ondervinden in hun dagelijkse leven en die daar op eigen kracht of met hulp van de overheid of hulpverleningsorganisaties niet uitkomen. Het gaat om mensen met een eenzijdig netwerk aan de onderkant van de maatschappelijke ladder: asielzoekers en vluchtelingen, dak- en thuislozen, mensen met schulden, eenzame ouderen.

Voor de financiering van de activiteiten is Stem in de Stad elk jaar opnieuw volledig afhankelijk van giften en subsidies.

Ons centrum is 7 dagen per week geopend. Jaarlijks verwelkomen wij meer dan 1.000 individuen als gast binnen onze muren, gezamenlijk goed voor zo'n 55.000 bezoeken per jaar.

In 2016 liep de periode van het vorige meerjaren beleidsplan af. De in dat plan geformuleerde doelstellingen op financieel gebied waren vooral gericht op financiële duurzaamheid. Die doelstellingen zijn gerealiseerd. Vooral dankzij een aantal speciale giften was het mogelijk om een eigen continuïteitsreserve op te bouwen zodat in geval van nood Stem in de Stad in financieel opzicht desnoods enkele maanden volledig op eigen kracht zou kunnen blijven voortbestaan. De opgebouwde reserves bedroegen eind 2017 ongeveer een kwart van de jaarlijkse exploitatie. Dit is op dit moment voldoende want Stem in de Stad weet zich ook verzekerd van de steun van een groot aantal partners en sponsors, die ons jaar in jaar uit met giften en subsidies ondersteunen, veelal met de toezegging om die bijdrage ook in volgende jaren te prolongeren. Verder is het gelukt om in de afgelopen jaren de financiële/administratieve organisatie goed op orde te brengen; de begroting wordt ruimschoots voor het begin van het nieuwe jaar vastgesteld, er zijn financiële kwartaalrapportages, de jaarrekening wordt binnen drie maanden vastgesteld en er zijn voldoende organisatorische maatregelen genomen die een correcte en tijdige voortgang van het administratieve proces borgen.

Stem in de Stad is een vrijwilligersorganisatie. Er waren in 2017 gemiddeld ongeveer 260 vrijwilligers, tezamen het equivalent van 26fte. In geld uitgedrukt is dat minstens goed voor een bedrag van € 700.000 ¹⁾. Voor hun inzet ontvangen de vrijwilligers echter geen financiële vergoeding; deze inzet is dus in letterlijke en figuurlijke zin volledig pro Deo. De kosten van coaching en scholing e.d. worden wel betaald door Stem in de Stad (3% van de begroting). Daarnaast zijn er ongeveer 15 parttime beroepskrachten (10fte), die onder leiding van de pastor-directeur zorgen voor de coördinatie van het werk, voor de continuïteit en voor de ondersteuning op het zakelijke vlak (administratie, fondsenwerving, facilitaire zaken, vrijwilligersbeleid, personeelsbeleid en PR).

De personeelskosten vormen de belangrijkste post in de begroting (ongeveer tweederde deel van de exploitatie). Stem in de Stad is gehuisvest in het Vincentius-carré in hartje Haarlem op een plek waar al sinds de middeleeuwen ononderbroken de werken van barmhartigheid in de praktijk worden gebracht. De huisvestingskosten (13% van de begroting) zijn relatief laag. De panden worden namelijk gehuurd van één van de hoofdparticipanten van Stem in de Stad, de stichting Vincentius van Paulo. De in rekening gebrachte huurpenningen liggen aanzienlijk onder de marktwaarde.

[1] Voor vrijwilligers is geen functiewaarderingssysteem van kracht en dus ook geen financieel beloningssysteem, want inherent aan de functie van vrijwilliger. Het vermelde bedrag van € 700.000 is gebaseerd op het minimumloon. De werkelijke (markt)waarde van deze inzet is beduidend hoger.

De exploitatie 2017 in vogelvlucht

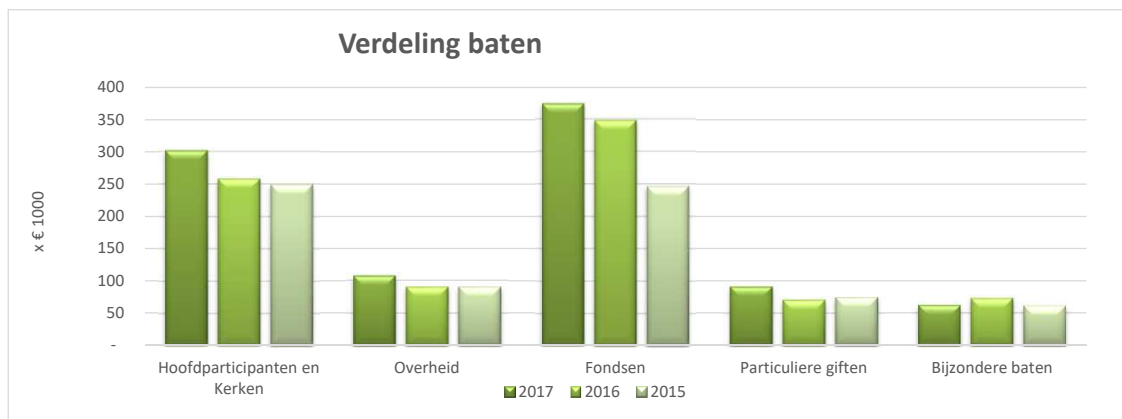
Voor het jaar 2017 is begin november 2016 een sluitende begroting vastgesteld. De realisatie 2017 komt uit op een tekort van € 9.500.

In de begroting was uitgegaan van een kostenbedrag van in totaal € 874.000. De werkelijke kosten zijn uiteindelijk € 70.000 hoger uitgekomen. Deze overschrijding is volledig toe te schrijven aan hogere personeelskosten. In de begroting was nog geen rekening gehouden met de doorwerking in 2017 van een nieuw project gericht op Syrische vluchtelingen (0,67fte coördinator). Dit project Vluchtelingen en Vrijwilligers is op initiatief van de Gids kerken en de Doopsgezinde Gemeente Haarlem bij Stem in de Stad in 2016 van start gegaan en financieel mogelijk gemaakt dankzij subsidies van fondsen van de Doopsgezinde Gemeente Haarlem en het Oranjefonds. Verder is in de loop van 2017 ter ondersteuning van de pastor-directeur en ten behoeve van de continuïteit in de leiding een directiebestuur ingesteld. Hierin hebben naast de pastor-directeur een drietal coördinatoren zitting. Met de instelling van het directiebestuur is een extra formatie van 0,25fte gemoeid. Daarnaast is per 1 januari 2017 een PR medewerker in dienst getreden (0,5fte), hetgeen in de begroting nog niet voorzien was. Het hogere aantal personeelsleden kon in financieel opzicht voor een deel gecompenseerd door een lagere gemiddelde personeelslast. Onder andere in verband met pensionering hebben namelijk enkele coördinatoren in 2017 afscheid van Stem in de Stad genomen en hun opvolgers zijn (nu nog) lager ingeschaald.

Om tot een sluitende exploitatie te geraken werd in november 2016 begroot dat er voor het jaar 2017 nog € 446.000 extra geworven moest worden bovenop de bedragen die reeds waren toegezegd of waarvan voorzien kon worden dat deze gerealiseerd zouden worden. Deze financiële wervingsdoelstelling van € 446.000 is ook volledig gerealiseerd, zelfs meer dan dat wat de toegenomen kosten konden ook (vrijwel) volledig uit extra baten gefinancierd worden.

In 2017 droegen – net als in de afgelopen jaren - ruim 60 verschillende kerken, instanties, stichtingen, fondsen en de Haarlemse overheid financieel bij aan het werk van Stem in de Stad. Hun bijdrage varieert van enkele honderden euro's per jaar tot bedragen van één ton per jaar. Ook vele honderden particulieren steunen Stem in de Stad elk jaar opnieuw met hun financiële bijdrage. Verder wordt geld gegenereerd door dienstverlening aan derden (verhuur van ruimten aan het Straatjournaal en aan de GGD en maaltijdvoorziening voor de bewoners van Spaarnezicht). Tenslotte wordt in sommige gevallen (en voor zover mogelijk) ook een bescheiden financiële bijdrage van gasten gevraagd, met name voor de postvoorziening, voor het wonen in het verblijfshuis en voor het volgen van lessen in het Nieuwe Wereldhuis. In 2016 waren deze bijzondere baten hoger omdat toen gedurende een maand op verzoek van de Gemeente Haarlem incidenteel maaltijden verzorgd werden voor alle dakloze mensen in Haarlem.

Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de baten sinds 2015 zien.

Vooruitzichten 2018 e.v.

Vanaf medio 2017 wordt 5% van de exploitatie gereserveerd om ruimte te bieden voor aanpassing aan nieuwe ontwikkelingen, aan een zich wijzigende omgeving en vraag/behoefte van onze (potentiële) gasten. In 2017 ging het om een bedrag van € 20.000 en vanaf 2018 om € 40.000 per jaar.

Voorzien wordt dat het noodzakelijk is om de personeelsformatie in 2018 nog enigszins te laten groeien, zij het deels tijdelijk. De ervaring leert, dat fondsverstarkers en subsidiegevers steeds hogere eisen stellen aan aanvragen voor giften en subsidies en aan de verantwoording achteraf. Daarnaast is te voorzien dat de huidige functionaris, die belast is met fondsenwerving in de loop van de komende jaren met pensioen zal gaan. Met het oog op deze twee ontwikkelingen is de formatie voor fondsenwerving in 2018 uitgebreid met 0,5fte. Verder is er in 2018 een uitbreiding van 0,2fte in het programma spiritualiteit.

Voor het overige nemen de kosten in begroting 2018 nauwelijks toe ten opzichte van de realisatie 2017, afgezien van inflatie en loonkostenstijging. Op basis van de ramingen van het Centraal Planbureau is in de begroting 2018 rekening gehouden met een inflatie van 1,5 % en een loonkostenstijging van 2,5 %.

Zoals gebruikelijk zijn de baten voor 2018 conservatief begroot. Alleen die posten zijn opgenomen, waarvoor reeds harde toezeggingen zijn gedaan of waarvan op basis van historie voldoende zekerheid is, dat deze gerealiseerd zullen worden. In afwijking van dit laatste zijn de persoonlijke giften in de begroting 2018 taakstellend verhoogd met een bedrag van € 30.000. Dit is de financiële doelstelling van de publiekscampagnes, die vanaf medio 2018 van start gaan om de Haarlemse burgerij meer te betrekken (ook financieel) bij het werk van Stem in de Stad.

In 2017 liep een aantal meerjarige toezeggingen voor financiële steun af. Mede hierdoor (en door de kostenstijging in 2018) bedroeg het voor 2018 nog te werven bedrag per september 2017 € 496.000 (50% van de begroting). In september 2017 was reeds een volledig dekkingsplan voor dit bedrag beschikbaar en de werving van giften en subsidies is al in juli 2017 van start gegaan. Ten tijde van de opstelling van de jaarrekening 2017 (maart 2018) is ruim 80% van de exploitatiekosten 2018 gedekt (in maart 2017 was dat ruim 70%).

Beloningsbeleid

De vrijwilligers van Stem in de Stad, daaronder begrepen het betuur, ontvangen geen financiële vergoeding voor hun werkzaamheden bij Stem in de Stad (gemaakte onkosten kunnen binnen de geldende spelregels natuurlijk wel worden gedeclareerd).

De personeelsleden in dienst van Stem in de Stad worden gehonoreerd conform de arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk Nederland, onderdeel kerkelijk medewerkers.

Sinds 1 april 2013 is ds. Ranfar Kouwijzer de pastor-directeur van Stem in de Stad. Hij is in dienst bij Stem in de Stad en is als zodanig tevens bij de Protestantse Gemeente Haarlem (PGH) beroepen als predikant met bijzondere opdracht. Ook hij wordt gehonoreerd conform de arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk Nederland (kerkelijk medewerkers). De personeelskosten komen voor rekening van Stem in de Stad, maar hier staat een subsidie van (nagenoeg) gelijke omvang van de PGH tegenover.

In 2017 bedroegen de personeelskosten van de pastor-directeur € 94.636.

Bruto salaris, inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering	€	75.390
Pensioenpremie en sociale lasten	€	17.975
		<hr/>
	€	93.365
Bijkomende kosten (telefoon en overige kosten)	€	1.272
		<hr/>
Totale personeelskosten pastor-directeur	€	94.636
		<hr/>

Accountantscontrole verslagjaar 2017

De jaarrekening over 2017 is gecontroleerd door Verstegen accountants en adviseurs te Dordrecht. Bij deze jaarrekening is een goedkeurende controleverklaring afgegeven. De verklaring over 2017 is opgenomen op pagina 21 t/m 24 van dit rapport.

Vaststelling jaarrekening en verwerking resultaat 2017

De jaarrekening 2017 alsmede de verwerking van het resultaat over dat jaar is, met inachtneming van het verslag en de verklaring van de accountant, vastgesteld in de vergadering van het bestuur op 21 maart 2018.

Het bestuur in 2017

Per 31 december 2017 was de samenstelling van het bestuur als volgt.

Voorzitter

P.P.A. (Paul) Beerkens, bestuurslid op voordracht van het R.K. Bisdome Haarlem-Amsterdam.

Secretaris

M.K. (Maarten) Hartsuijker.

Penningmeester

drs. H.L.H.M. (Harry) Custers.

Leden

ds. J.C. (Jan) Bos, bestuurslid op voordracht van de Protestantse Gemeente Haarlem.

mevr. mr. P. (Philie) Burgers, bestuurslid op voordracht van de Diaconie van de Protestantse Gemeente Haarlem.

mevr. mr. A.J. (Leida) Sassen-Jansen.

C. (Kees) Weel, bestuurslid op voordracht van de Vincentius Vereniging te Haarlem.

Per 8 november 2017 is mevr. mr. S.M. (Symone) Gaasbeek-Wielenga na ruim 2 termijnen van 4 jaar teruggetreden als bestuurslid. Zij was bestuurslid op voordracht van de Diaconie van de Protestantse Gemeente Haarlem. Haar plaats in het bestuur is overgenomen door mevr. mr. P. (Philie) Burgers.

De plaats van het bestuurslid benoemd op voordracht van de R.K. parochie H.H. Antonius en Bavo te Haarlem (Groenmarktkeerk en Kathedrale Basiliek) was op 31 december 2017 vacant.

Het bestuur heeft in 2017 in totaal 9 keer vergaderd.

Verder hielden het bestuur en de pastor directeur op 26 april hun gezamenlijke jaarlijkse beleidsdag. Dagvoorzitter tijdens deze dag was de heer drs. Emile Lohman.

Sinds 2013 is er een financiële commissie. Hierin hebben zitting de voorzitter, de secretaris, de penningmeester, de pastor directeur en de coördinator fondsen en financiën.

Verder is in de loop van 2017 binnen het bestuur een nadere taakverdeling van kracht geworden:

- Bestuurslid met de portefeuille fondsenwerving.
- Bestuurslid met de portefeuille personeel en vrijwilligers.
- Bestuurslid met de portefeuille juridische zaken.
- Bestuurslid met de portefeuille PR en communicatie.
- Bestuurslid met de portefeuille ICT, facilitair en gebouw.

De directie in 2017

De eindverantwoordelijkheid voor de dagelijkse leiding was gedurende het gehele jaar 2017 in handen van de pastor directeur

ds. R.Q. (Ranfar).Kouwijzer.

Daarnaast is in april 2017 het directiebestuur geformaliseerd. Het directiebestuur ondersteunt de pastor directeur in de dagelijkse leiding en neemt bij zijn ontstentenis zijn taken waar.

Per 31 december 2017 bestond het directiebestuur uit de volgende personen.

ds. R.Q. (Ranfar) Kouwijzer
 mevr. O.C.M. (Olga) Vehmeijer
 mevr. J.A. (Jody) van der Velde-van Garderen
 mevr. P. (Petra) de Vries.

De taakverdeling tussen bestuur en directie is in de loop van 2017 verder uitgekristalliseerd en zal in de loop van 2018 zijn beslag krijgen in een vernieuwd huishoudelijk reglement en directiereglement. Het bestuur komt daarmee meer op afstand te staan van de dagelijkse leiding van de stichting.

Statuten

In 2017 is het overleg met onze oprichters (dan wel hun rechtsopvolgers) over de herziening van de statuten afgerond. Het bestuur heeft de gewijzigde statuten op 28 juni met algemene stemmen goedgekeurd (en deze zijn op 18 juli 2017 bij notaris Huisman gepasseerd). Het statutair vastgestelde maximum aantal bestuursleden is bij deze gelegenheid verhoogd van 7 naar 9, waarvan 5 leden benoemd worden op voordracht van de oprichters (dan wel hun rechts- opvolgers).

De zittingstermijn van bestuursleden bedraagt nu maximaal 10 jaar, 2 termijnen van 4 jaar en 1 termijn van maximaal 2 jaar (was voorheen in totaal maximaal 2 termijnen van 4 jaar).

Met deze wijzigingen van de statuten zijn betere waarborgen voor de bestuurlijke continuïteit ingebouwd.

Bestuursleden handelen zonder last of ruggenspraak en ontvangen geen financiële vergoeding voor hun werkzaamheden.

Belangrijkste aandachtspunten voor het bestuur in 2017

De belangrijkste aandachtspunten van het bestuur in het afgelopen jaar waren:

Financiën en Fondsen.

De financiële commissie zorgt dat het bestuur tijdig beschikt over relevante informatie met betrekking tot:

- Vaststellen van de jaarrekening 2016.
- Bewaken van de begroting 2017.
- Uitbreiding Fte's conform begroting 2017.
- Meerjarenplanning en meerjaren begroting.
- Opstellen van een liquiditeitsbegroting 2017.
- Vaststellen van een investeringsbegroting.
- Acties met betrekking tot de fondswerving in 2017.
- Overleg met de belangrijkste fondsen.

Beleidsdag.

met als belangrijkste thema's:

- Het beleidsplan 2014-2016 en de financiële meerjarenraming 2013-2016 zijn verlopen. Waar staan we nu? We ontwikkelen ons naar een meer professionele organisatie en dat heeft invloed op de cultuur van die organisatie. Er is sprake van groei. We hebben een goed imago en zijn zichtbaar geweest. We werken nauwer samen met anderen. Veel is goed, maar dat laat onverlet dat we in de spiegel moeten kijken.
- Kunnen wij mensen meer of beter helpen dan zoals we het nu doen? Er is een maatschappelijk trend richting meer activeren. Ook binnen Stem in de Stad is de koers in Helpen en Activeren aangescherpt.
- Religie, Cultuur en Spiritualiteit is een belangrijk aandachtspunt. Wat zijn ontwikkelingen en trends.
- Stem in de Stad groeit, er komen steeds nieuwe activiteiten bij. Het is altijd makkelijker om een nieuwe activiteit te beginnen, dan een bestaande te stoppen. Hoe ranken wij onze werkzaamheden.
- Welke noodzaak en welke ruimte zien wij voor innovatie. Waar liggen vragen en waar liggen grenzen.

Vaststellen van het beleidsplan 2017 – 2020 en de financiële meerjarenraming 2017-2020.

Pilot directieberaad , eindverantwoordelijkheid voor de organisatie in geval van ontstentenis van de pastor-directeur.

Halfjaarlijks overleg met het moderamen van de Protestantse Gemeente Haarlem , onder andere over het aflopende convenant 2013-2017 en een nieuw convenant 2018-2021.

Overleg met de Antonius Gemeenschap over samenwerking en informatie uitwisseling over geplande activiteiten.

Overleg met de oprichters/rechtsopvolgers over de statutenwijziging.

Passeren statutenwijziging bij notaris Huisman.

Eerste aanzet voor een huishoudelijk reglement en een directiereglement . Afronding begin 2018.

Vasstellen van de begroting 2018.

Afsluitend

Het was een voorrecht om ook in 2017 weer bij te mogen dragen aan de invulling van de diaconale en charitatieve taken binnen de Haarlemse kerkelijke gemeenschap. Het bestuur is veel dank verschuldigd aan alle vrijwilligers en beroepskrachten voor hun inzet en gedrevenheid en aan de kerken, particulieren, fondsen en overheid die met hun morele en financiële steun het werk van Stem in de Stad mogelijk maken.

Haarlem, 21 maart 2018

Bestuur Stichting Stem in de Stad

P.P.A. Beerkens
Voorzitter

drs. H.L.H.M. Custers
Penningmeester

Jaarrekening 2017

BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(na voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
<u>Materiële vaste activa</u>				
Aanpassing pand	1.595		0	
Inventaris	<u>14.608</u>		<u>15.430</u>	
<i>Totaal vaste activa</i>		16.203		15.430
VLOTTENDE ACTIVA				
<u>Vorderingen</u>				
Debiteuren (w.o. toegezegde bedragen)	58.534		33.407	
Overige vorderingen en overlopende activa	2.823		9.094	
Vooruitbetaalde posten	3.513		6.186	
Vooruitbetaalde pensioenpremie	<u>3.798</u>		<u>0</u>	
<i>Totaal vorderingen</i>		68.668		48.687
<u>Liquide middelen</u>		366.689		311.635
<i>Totaal vlottende activa</i>		<u>435.357</u>		<u>360.322</u>
 <i>Totaal activa</i>		 <u>451.560</u>		 <u>375.752</u>

BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(na voorstel resultaatbestemming)

PASSIVA	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
RESERVES				
Algemene reserve	2.105		11.575	
Continuïteitsreserve	175.000		175.000	
Reserve eigen risico ziekteverzuim	40.000		40.000	
Bestemmingreserves	15.000		15.000	
<i>Totaal reserves</i>		232.105		241.575
VOORZIENINGEN				
Voorziening onderhoudskosten	25.000		25.000	
Voorziening aanpassing gebouw	0		0	
<i>Totaal voorzieningen</i>		25.000		25.000
KORTLOPENDE SCHULDEN				
Belastingen en premies sociale verzekeringen	30.493		23.750	
Overige schulden en overlopende passiva	163.961		85.427	
<i>Totaal kortlopende schulden</i>		194.454		109.177
<i>Totaal passiva</i>		451.560		375.752

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

	werkelijk 2017	begroting 2017	werkelijk 2016	begroting 2016
	€	€	€	€
BATEN				
Hoofdparticipanten	188.811	156.200	168.068	128.700
Kerken in Haarlem e.o.	45.040	6.800	43.150	19.900
Lokale diaconiën	19.843	9.800	35.350	22.800
Lokale parochiële charitatieve instellingen	6.400	7.000	10.400	7.100
Orden en congregaties	41.550	0	1.000	0
Lokale overheid	107.000	20.300	90.257	0
Fondsen en subsidiënten Haarlem e.o.	127.300	74.500	165.450	27.700
Fondsen en subsidiënten buiten Haarlem	246.500	35.000	182.500	50.000
Diverse en persoonlijke giften	90.725	67.000	70.068	66.500
Bijzondere baten	61.982	50.900	70.887	54.900
Financiële baten	-3	500	816	2.000
Nog te werven baten	0	446.300	0	480.000
<i>totaal baten</i>	935.148	874.300	837.946	859.600
LASTEN				
Personeelskosten	629.160	541.500	506.437	526.000
Vrijwilligerskosten	25.026	27.800	23.603	25.000
Specifieke kosten van programma's	69.595	78.500	69.476	67.000
Huisvestingskosten	126.580	125.000	128.381	135.600
Algemene kosten	87.895	94.000	81.337	96.000
Afschrijvingen	6.357	7.500	5.217	10.000
<i>totaal lasten</i>	944.613	874.300	814.451	859.600
BRUTO EXPLOITATIERESULTAAT	-9.465	0	23.495	0
Baten & lasten voorgaande jaren, per saldo	0	0	2.041	0
RESULTAAT	-9.465	0	25.536	0
Gift ter versterking continuïteitsreserve	0	0	-10.000	0
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-9.465	0	15.536	0
Toevoeging aan de continuïteitsreserve	0	0	15.000	0
EINDSALDO, TOEVOEGING AAN ALGEMENE RESERVE	-9.465	0	536	0

TOELICHTING OP DE JAARREKENING

I. Grondslagen voor het samenstellen van de jaarrekening

1. Algemeen

Bij het opmaken van de jaarrekening is, voor zover van toepassing, de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen "C1 Kleine organisaties zonder winststreven" gevolgd.

Deze jaarrekening is opgemaakt in Euro's (€).

2. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Voor zover niet anders vermeld, zijn activa en schulden gewaardeerd op basis van nominale waarde.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met afschrijvingen op basis van de aanschafwaarde. Bij de bepaling van de hoogte van de afschrijvingen is rekening gehouden met de te verwachten economische levensduur van het desbetreffende activum. Afschrijving van inventaris vindt plaats in 5 jaar (20%). Afschrijving van verbouwing en aanpassing van het pand vindt plaats in 10 jaar (10%)

De vaste activa welke om niet zijn verkregen of volledig zijn gesubsidieerd, worden niet geactiveerd. De betreffende subsidies worden verantwoord in het jaar van toekenning met gelijktijdige toevoeging aan de voorziening die voor dat doel gecreëerd is of de aanschaffingskosten worden rechtstreeks ten laste van het boekjaar gebracht.

Vorderingen

De post debiteuren betreft de door derden over het verslagjaar toegezegde bedragen die nog niet ontvangen waren. Deze bedragen zijn opgenomen tegen de nominale waarde, eventueel onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening.

Onderhoudsvoorziening

Met ingang van 2011 is een onderhoudsvoorziening gevormd ten behoeve van het groot onderhoud aan het gebouw (huurdersaandeel) en aan de inrichting.

3. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald op basis van historische kostprijs.

De baten bestaan uit van derden ontvangen respectievelijk toegezegde gelden over het boekjaar, al dan niet bestemd voor een specifiek doel.

De afschrijvingen zijn bepaald op basis van historische kosten.

Stichting Stem in de Stad is niet belastingplichtig voor de omzetbelasting.

Stichting Stem in de Stad is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Stichting Stem in de Stad is door de Belastingdienst aangewezen als ANBI (Algemeen Nut Beoogde Instelling). Dit betekent dat giften en schenkingen gedaan aan de Stichting fiscaal aftrekbaar zijn.

II. Toelichting op de balans

	31-12-2017	31-12-2016
<u>Materiële vaste activa</u>	€	€
<u>Aanpassing pand</u>	<u>1.595</u>	<u>0</u>
<u>Inventaris</u>		
<u>Stand per 1 januari:</u>		
Aanschafwaarde	44.394	37.872
Cumulatieve afschrijving	<u>-28.964</u>	<u>-23.747</u>
Boekwaarde	<u>15.430</u>	<u>14.125</u>
<u>Mutaties in het boekjaar:</u>		
Investerings	8.531	6.522
Desinvestering	-2.996	0
Afschrijvingen	-6.357	-5.217
<u>Stand per 31 december:</u>		
Aanschafwaarde	49.929	44.394
Cumulatieve afschrijving	<u>-35.321</u>	<u>-28.964</u>
Boekwaarde	<u>14.608</u>	<u>15.430</u>
<u>Vorderingen</u>		
Ultimo 2017 (en 2016) hoefde geen voorziening dubieuze debiteuren getroffen te worden.		
De specificatie van de post vorderingen ultimo de boekjaren luidt als volgt:		
	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
<u>Debiteuren (w.o. toegezegde bedragen)</u>		
Incassorun	380	0
Oranjefonds	10.000	5.000
Ziekenverpleging Doopsgezinde Gemeente	4.000	3.000
NN 001	20.000	0
Vereniging Vincentius	0	1.000
Geef Gratis dec	2.636	1.251
Diverse collecten	2.902	656
St Rotterdam	7.000	6.000
Gemeente Haarlem	10.000	10.000
Bisdom Haarlem	0	5.500
PCI HH Antonius en Bavo inz Welkomstag Vluchteling	0	1.000
ASF subsidie stagiaire	<u>1.616</u>	<u>0</u>
	<u>58.534</u>	<u>33.407</u>
<u>Overige vorderingen en overlopende activa</u>		
Te ontvangen rente	0	932
Kenter/Spaarnezicht	1.620	5.358
Overige, facturen aan derden eetvoorziening	540	0
All therm (2017)/De Persgroep (2x betaald, 2016)	386	2.804
Nuon afrek Z15	<u>277</u>	<u>0</u>
	<u>2.823</u>	<u>9.094</u>
<u>Vooruitbetaalde posten</u>	€	€
Algemene kosten	3.148	3.298
Vooruitbetaalde derdengelden	<u>365</u>	<u>2.888</u>
	<u>3.513</u>	<u>6.186</u>
<u>Vooruitbetaalde pensioenen</u>		
Bedrijfspensioenfonds	<u>3.798</u>	<u>0</u>
Totaal vorderingen	<u>68.668</u>	<u>48.687</u>

Liquide middelen

	31-12-2017	31-12-2016
De specificatie van de post liquide middelen ultimo de boekjaren luidt als volgt:	€	€
ING 2829240	2.217	4.634
ING 2829240, zakelijke vermogensspaarrekening	0	0
ING 6687889 (postbus)	368	1.963
Triodos Bank NL04TRIO0391044214	604	158
Triodos Bank NL34TRIO0254656242	14.115	9.796
Triodos Bank NL62TRIO0212383914	655	152
Triodos Bank NL30TRIO2000533221 Spaarrekening	347.000	292.000
Kas secretariaat	963	1.274
Kas asielzoekers & wereldhuis	81	541
Kas Loket in de Stad	0	357
Kas aanloopcentrum	181	280
Kas straatpastoraat	227	201
Kas schuldhulpmaatjes	171	231
Kas Nieuwe Wereldhuis	107	48
Totaal liquide middelen	<u>366.689</u>	<u>311.635</u>

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gevoed uit het eindsaldo van het resultaat uit gewone bedrijfsvoering, nadat andere reserves op het benodigde niveau zijn gebracht.

	31-12-2017	31-12-2016
De algemene reserve vertoonde het volgende verloop:	€	€
Saldo per: 1 januari 2017 1 januari 2016	11.575	11.039
Onttrekking/toevoeging uit resultaat gewone bedrijfsvoering	-9.465	536
verschil uit 2015	-5	0
Saldo per: 31 december 2017 31 december 2016	<u>2.105</u>	<u>11.575</u>

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve moet bij het wegvallen van cruciale financieringsstromen de Stichting in staat stellen aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze verplichtingen betreffen met name de van toepassing zijnde wachtgeld- regelingen c.q. latente verplichtingen transitievergoedingen voor het personeel. Daarnaast is de continuïteitsreserve bedoeld om in geval van (financiële) nood de meest kwetsbare gasten van Stem in de Stad nog een half jaar te ondersteunen. Het financiële beleid van de stichting was tot en met 2015 erop gericht om over een continuïteitsreserve van € 150.000 te beschikken. Vanwege de groei van de exploitatie is nadien besloten te streven naar een continuïteitsreserve van € 175.000 à € 200.000.

In 2016 is een specifieke gift van € 10.000 ontvangen ter versterking van de continuïteitsreserve. Verder kon uit het resultaat 2016 ook nog een extra bedrag van € 15.000 aan deze reserve worden toegevoegd.

	31-12-2017	31-12-2016
De continuïteitsreserve vertoonde het volgende verloop:	€	€
Saldo per: 1 januari 2017 1 januari 2016	175.000	150.000
Ontvangen gift ter versterking continuïteitsreserve	0	10.000
Onttrekking/toevoeging uit resultaat gewone bedrijfsvoering	0	15.000
Saldo per: 31 december 2017 31 december 2016	<u>175.000</u>	<u>175.000</u>

Reserve eigen risico ziekteverzuim

De reserve eigen risico ziekteverzuim is bedoeld om het risico van ziekteverzuim tijdens het eerste jaar op te vangen. De hoogte van de reserve is gebaseerd op de uitgespaarde verzekeringspremie. Voor het tweede ziektejaar is vanaf 2015 wel een verzekering afgesloten. In 2017 bedroeg het ziekteverzuim 4,66% (2016 7,4%). De hiermee gemoeide kosten zijn beide jaren rechtstreeks ten laste gekomen van de exploitatie zodat geen beroep hoefde te worden gedaan op deze reserve.

	31-12-2017	31-12-2016
De reserve eigen risico ziekteverzuim vertoont het volgende verloop:	€	€
Saldo per: 1 januari 2017 1 januari 2016	40.000	40.000
Mutaties gedurende het boekjaar	0	0
Saldo per: 31 december 2017 31 december 2016	<u>40.000</u>	<u>40.000</u>

Bestemmingsreserves

In 2015 is een nieuwe bestemmingsreserve van €15.000 gevormd ten behoeve van publiekscampagnes. In de begroting was voorzien dat deze in 2015 van start zou gaan, maar de uitvoering is verschoven naar 2018.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
De bestemmingsreserves vertoonden het volgende verloop:		
Saldo per: 1 januari 2017 1 januari 2016	15.000	15.000
Mutaties gedurende het boekjaar	0	0
Saldo per: 31 december 2017 31 december 2016	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>

Voorzieningen

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Voorziening onderhoudskosten		
Saldo per: 1 januari 2017 1 januari 2016	25.000	25.000
Mutaties gedurende het boekjaar	0	0
Saldo per: 31 december 2017 31 december 2016	<u>25.000</u>	<u>25.000</u>

Voor het onderhoud van het gebouw (huurdersaandeel) en de inrichting wordt met ingang van 2011 een onderhoudsvoorziening gevormd tot maximaal € 25.000. De jaarlijkse dotatie aan deze voorziening bedraagt maximaal 2% van de bouwkundige investeringskosten en 5% van de inrichtingskosten.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Voorziening aanpassing gebouw		
Saldo per: 1 januari 2017 1 januari 2016	0	1.166
Bestedingen in boekjaar	0	-1.166
Saldo per: 31 december 2017 31 december 2016	<u>0</u>	<u>0</u>

Kortlopende schulden:

De specificatie van de post kortlopende schulden ultimo de boekjaren luidt als volgt:

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
<u>Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>		
Loonheffing en sociale lasten	30.493	22.692
Bedrijfspensioenfondsen	0	1.058
	<u>30.493</u>	<u>23.750</u>
<u>Overige schulden en overlopende passiva</u>		
Nog te betalen lonen/vakantiegelden	18.548	15.429
Overige nog te betalen derdengelden	737	3.612
Overige nog te betalen kosten	29.117	23.222
Vooruitontvangen bijdragen *	82.525	12.500
Vooruitontvangen voor jubileum Schuldhulpmaatje	0	2.500
Vooruitontvangen bijdrage buitenland stagiaire	3.884	3.746
Vooruitontvangen subsidie Vrijwilligers & Vluchtelingen	29.150	24.150
Nog te betalen nettoloon	0	268
	<u>163.961</u>	<u>85.427</u>
totaal kortlopende schulden	<u>194.454</u>	<u>109.177</u>

* De toename in 2017 voornamelijk vanwege twee grote subsidies voor 2018, die reeds in 2017 zijn ontvangen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingenHuurverplichting

De stichting is momenteel gehuisvest in het Vincetiuscarré aan de Nieuwe Groenmarkt 22 en 24 te Haarlem. De looptijd van de huurcontracten van deze panden is 5 jaar vanaf 1 januari 2012, respectievelijk vanaf 1 juli 2013. Hierna wordt de huurtermijn telkens met 5 jaar verlengd tenzij de huur door een van de partijen wordt opgezegd, met inachtneming van de geldende opzegtermijn van 1 jaar.

Verder huurt de stichting in het Vincentiuscarré aan de Zoetestraat 15 rood een pand als verblijfshuis voor tijdelijke opvang van vluchtelingen. De opzegtermijn voor dit pand bedraagt een maand.

III Toelichting op de staat van baten en lasten

Personeelskosten

Per 31 december 2017 waren 17 personeelsleden in dienst (gemiddelde bezetting over het hele jaar 9,66 fte).

In bijlage 2 is de personeelsbezetting uitgesplitst naar programma's.

Per 31 december 2016 waren 14 personeelsleden in dienst (7,49 fte).

De salarissen zijn gebaseerd op de Arbeidsvoorwaardenregeling Protestantse Kerken in Nederland. De Stichting is voor wat betreft de pensioenregeling van het personeel aangesloten bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PGGM).

	werkelijk 2017	begroting 2017	werkelijk 2016	begroting 2016
	€	€	€	€
<u>Personeelskosten</u>				
Lonen en salarissen	458.664	405.400	365.299	401.100
Loonsubsidies	-3.824	-1.200	-1.716	0
Sociale lasten (incl. vergoeding zorgverzekeringswet)	67.437	59.800	53.672	54.300
Premie vervangende ziekteverzekering	4.922	2.500	3.231	2.000
Pensioenpremies	41.041	36.100	32.347	35.300
	<u>568.240</u>	<u>502.600</u>	<u>452.833</u>	<u>492.700</u>
<i>Overige personeelskosten:</i>				
Wervingskosten personeel	11.405	5.000	0	0
Scholing en intervisie	11.377	15.200	8.664	14.900
Vergoeding woon- werkverkeer	6.952	6.600	7.289	6.500
Kosten Arbodienst	5.618	1.700	2.915	1.500
Personeel niet in loondienst	14.536	0	16.687	0
Gedetacheerd personeel	8.400	8.400	8.400	8.400
Overige kosten	2.632	2.000	9.649	2.000
	<u>60.920</u>	<u>38.900</u>	<u>53.604</u>	<u>33.300</u>
	<u>629.160</u>	<u>541.500</u>	<u>506.437</u>	<u>526.000</u>
<u>Vrijwilligerskosten</u>				
Inzet vrijwilligers *	693.300	0	720.500	0
Bijdrage vrijwilligers *	-693.300	0	-720.500	0
Vrijwilligersfeest **	484	3.000	2.571	3.000
Scholing	14.458	13.000	11.130	13.500
Overige kosten	6.984	8.500	6.652	5.500
Kosten landelijk netwerk SHM	3.100	3.300	3.250	3.000
	<u>25.026</u>	<u>27.800</u>	<u>23.603</u>	<u>25.000</u>
<u>Specifieke kosten van programma's</u>				
Leefgeld	2.658	3.000	2.090	3.000
Noodhulp	6.328	4.000	7.110	4.000
Levensmiddelen en maaltijden **	39.841	37.000	40.017	35.000
Overige specifieke kosten	14.353	27.000	16.429	17.500
Juridische, reis-, sport- en schoolkosten	2.388	3.500	1.740	3.500
Medische kosten	4.027	4.000	2.090	4.000
	<u>69.595</u>	<u>78.500</u>	<u>69.476</u>	<u>67.000</u>

* Inzet vrijwilligers in 2017: 260 (275 in 2016) personen, gemiddeld 4 uur per week. Dit komt neer op 26 fte (27,5 fte in 2016).

Uitgaande van het minimumloon van € 26.666 per fte zouden de werkgeverslasten € 693.300 (€ 720.500 in 2016) bedragen.

** Kosten vrijwilligersfeest in 2017 voornamelijk verantwoord onder levensmiddelen en maaltijden.

	werkelijk 2017	begroting 2017	werkelijk 2016	begroting 2016
	€	€	€	€
<u>Huisvestingskosten</u>				
Huren	70.678	71.700	70.739	75.200
Heffingen en belasting	3.204	2.300	2.408	2.000
Schoonmaakkosten	23.833	24.000	24.329	25.800
Water- en energiekosten	17.162	22.000	23.003	22.600
Overige huisvestingskosten *	11.703	5.000	7.902	10.000
	<u>126.580</u>	<u>125.000</u>	<u>128.381</u>	<u>135.600</u>

* In 2017 inclusief € 5.178 investeringen, waarvoor een specifieke subsidie is ontvangen in 2017

<u>Algemene kosten</u>				
Kantoorbenodigdheden	2.500	4.500	4.184	3.000
Porti- en verzendkosten	1.687	2.500	2.845	1.000
Telefoon- en internetkosten	5.160	6.600	6.444	6.700
Softwarekosten	4.101	2.500	8.635	17.000
PR- en wervingskosten (incl. nieuwsbrief)	18.005	28.000	11.941	15.000
Websitekosten	8.555	3.000	4.320	2.400
Representatiekosten	617	1.000	63	1.000
Reis- en verblijfkosten	944	500	493	500
Abonnementen en contributies	520	500	770	100
Advieskosten	2.098	0	394	12.000
Administratie- en salariskosten	24.520	25.000	21.428	22.000
Accountantskosten	4.916	4.900	4.797	4.800
Assurantiekosten	3.703	3.000	3.687	2.000
Kleine aanschaffingen	5.760	5.000	4.096	2.000
Onderhoud en kleinmateriaal	57	3.000	3.499	3.000
Bankkosten	1.172	500	909	500
Attenties gasten	2.875	1.000	957	1.000
Overige algemene kosten	704	2.500	1.875	2.000
	<u>87.895</u>	<u>94.000</u>	<u>81.337</u>	<u>96.000</u>
 <u>Baten & Lasten voorgaande jaren per saldo</u>				
Correctie pensioenpremies uit voorgaande jaren	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.041</u>	<u>0</u>

Bestuur Stichting Stem in de Stad

Haarlem, 21 maart 2018

P.P.A. Beerkens
Voorzitter

drs. H.L.H.M. Custers
Penningmeester

Overige gegevens

STATUTAIRE REGELING OMTRENT DE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

In de statuten van de stichting is geen regeling opgenomen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten.

RESULTAATBESTEMMING 2017

De stichting heeft over het boekjaar 2017 een negatief resultaat behaald van € 9.465.

De penningmeester stelt het bestuur voor dit bedrag te onttrekken aan de algemene reserve. Dit voorstel is reeds verwerkt in de jaarrekening 2017 van de stichting.

Controleverklaring

Aan het bestuur van Stichting "Stem in de Stad"

INFO@VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

WWW.VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in de financiële jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting "Stem in de Stad" te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de financiële jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting "Stem in de Stad" per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting "Stem in de Stad" zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de financiële jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de financiële jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van het bestuur;
- de overige gegevens;
- bijlage 1: specificatie van de baten;
- bijlage 2: FTE verdeling over de programma's;
- bijlage 3: kosten en baten 2017, per programma.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd.

Dordrecht, 21 maart 2018

Verstegen accountants en adviseurs B.V.,

was getekend,
drs. J. de Groot RA MPA